

EDINOST

Glasiló Slovenskega političnega društva za Primorsko

»V edincih je moč.«

»EDINOST« izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vsa leta je 6 gld., za polu leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v tržakah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročila, reklamacije in inserate prejema Opravištvo, via Torrente, »Nova tiskarna«.

Val dopisi se pošiljajo Uredništvu »via Torrente« »Nuova Tipografia«; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznani in poslanice) se zaračunijo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Voda Bistrica-Reka.

(Konec.)

Uže Valvazor je poznal vode Reke veliko vrednost. V zvezku 4. knjiga XI. na strani 134. piše namreč: »Dieses Wasser treibt sehr viel so-wol Getreid — als Schneidemühlen, nemlich 45 Räder und 16 Schneidmühlen werden getrieben, so alles von Natur, so wol die Währ macht als auch die Rimmen. Macht auch damit gleich beiseinem Ursprung den Anfang, führt auch in sehr grosser Menge schöne, grosse, rote Forrellen und Lachsfahren.«

Na dalje omenja Valvazor v I. zvezku knjiga III. stran 271. vodo Bistrico tako le: »Der Feistritz (Bisterza) ihren Ursprung trifft man an bei dem alten Schloss Feistritz, da sie aus dem Felsen hervorbricht. Sie bringt viel Mühlen in den Lauff, und nach Verrichtung solches guten Dienstes, der Reka an statt eines Zinses oder Tributs ihren Einfluss. Man fischet darin die schönste Lachsfahren.«

Tako se je o imenovanih vodah uže takrat izrazil slavni čestitelj Kranjske, Valvazor, koliko večje vrednosti da je voda Bistrica-Reka danes, ne da se niti preračunati.

Koliko mlinskih in žagalnih koles goni ona danes, katerih takrat ni bilo, a sedaj od Bistrice do Škocijana živi lepo število mlinarjev in zraven njih mnogo hlapcev in dekel, kateri si pri mlinih in žagah svoj kruh služijo. Res, čuden vtisek mora na človeka napraviti premissljevanje, ako premisslja, kako li se je moglo mej domačini dobiti toliko število takih, kateri so bili zadovoljni za le majhen del zlatega teleta prodati svoje in

blagostanje toliko ljudstva! — »Vsak za-se« to je načelo denšnjega rodu, po tem načelu se je tudi tukaj ravnalo — za drugo, kaj komu mar?

Ali Bog ne daj, da bi se bilo to pogubno načelo vresničilo — uničeni bi bili mlinarji z ljudstvom vred. Kaj bi bilo vzlasti z mlajšimi mlinarskimi posestniki in njihovimi potomci, ako bi se bila njihova želja uresničila? — Na deželi je kupčije uže več kot preveč, torej s kupčijo ne bi šlo. — Delati bi ne hoteli, vzbudile bi se jim razne poželjivosti, in hajdi, dokler bi kaj denarca bilo v skrinjici, spolnile bi se jim tudi vse želje. A potem? — To se ve da bogateji, kateri uže sedaj štejejo na tisoče, šli bi potem v mesta — kamor bi se komu zljubilo — a prašanje vendar nastane: ne bi li tudi ti jednega dne lahko prišli kot berači nazaj na deželo? — Kedor hoče »kavalirja« »špilati« mora vendar toliko imeti v žepu, da mu njegov kapital uže nekaj tisočev obresti donaja, drugače »kavalir« sam sebe lahko »zašpila«.

Toda šalo strani, in vprašajmo se, ali imajo taki ljudje kaj ljubezni do svojega bližnjega, vzlasti do svojih potomcev? — Ako bi je imeli, upirali bi se z vsemi močmi takemu, če tudi navideznu podjetju, dobro vedoči, da kapital, ako se ne obrestuje, ostane vedno mrtev in kot tak se naposled popolnoma zgubi. S kapitalom združeno delo, to je nekaj vredno; a kapital brez živih sil je le majhne vrednosti — od danes do jutri. Bolje je, da ostane samo delo brez kapitala, kajti ono bode vedno — če tudi majhne — obresti donajalo.

In prav v primeri rečenega, zdi

se nam odškodnina, katero so Tržičanje mlinarjem ponujali, prav ničeva. No, istina je, kar je uredn. »Edinosti« večkrat povdarjalo, da Tržičanje nočejo vode po vrednosti odškodovati, torej jo uže zbog tega kupiti ne morejo.

Ker so pa koristi ljudstva, z ozirom na mlinarje in žagarje, in naopako z ozirom onih na ljudstvo neprecenljive vrednosti, zato je tedaj uže na podlagi te naravne zveze razlastitev vode nekaj nemogočega.

Nekoliko težavno je preračunati, koliko hektolitrov žita zmelje posamezen mlin, ali koliko tisoč žaganec izžaga posamezna žaga; kajti trebalo bi v zadobitev vsaj primernih podatkov potovati od mlinarja do mlinarja, kar bi pa uže precej sitnosti in zamude prizadevalo. Vendar toliko smem trditi: ako bi se komu kedaj posrečilo do enakih podatkov priti, da bi strmel nad njih velikostjo, ter se čudom prašal: ali je res uže toliko neumnosti na svetu, da hočejo nekateri ljudje tolik in vedno gotov kos kruha strani zagnati!

Da imamo pa vsaj eno primero, katera nam kaže kolikost zasluzka pri mlinih, recimo, da se v enem letu samo v Bistrico dopelja uže nad 400 železničnih voz (vagonov), razven moke in otrobov največ žita. Tega v Bistrico dopeljanega žita zmelje se največ v Bistrici, ter potem več ali manj v drugih naprej poleg vode Reke nahajajočih se mlinih. Zraven vsega tega prodajajo še drugi mlinarji in trgovci žito posebič, ter tako pripomorejo k še večji meri domače mlinarske industrije.

Nepotrebno bi bilo še globokeje segati v dokaz prevelike koristi, ka-

tero voda Bistrica — Reka vsem skupaj donaja; vendar hočemo to zadevo iz posebnega gospodarskega in zdravstvenega stališča še nekoliko razmotriti.

Zdravje je prvi pogoj k delovanju in napredovanju človekovemu. Ako velja za pojedinega ta neovržna resnica — koliko več tedaj za vso maso ljudstva — katero je navezano na odločeni mu kraj in njegove okoliščine. Znano je, da je ljudstvo v vročih krajih bolj boleznim podvrženo in da manjšo starost dočaka, nego ono v mrzlejših krajih živeče. Naj bi se tedaj trnovsko-vremeske doline voda odvzela — ne bi li postala ta dolina — vzlasti v suhotnih letih — prava puščava, po kateri bi vel iz smradljivih kotlin nezdrav soparen vzduh?

Kaj bi prišlo za tem pekoč-smradljivim soparom, ni treba niti premissljati, nego izreči neovržno istino: bolezen in zopet bolezen. Bolezen bi potem v tej dolini dobila svoj stalni dom, ter toliko časa izrivala njene prebivalce iz nje, dokler bi do poslednjega spravila v naročje boginje smrti. Le voda je, ta bistra zdrava voda — Bistrica-Reka, katera nas z bistrostjo svojo bistri in krepča, ter ob času žgeče suše biserno roso in meglico oživlja naše travnike in polje.

Vzemite Egiptu Nil, vzamete mu vse ter njegove cvetoče pokrajine spremenite v peščeno puščavo. Nekaj enakega, ako prav v manjši meri, nastalo bi pri nas; vsa sedaj rodovitna dolina bi se spremenila po vzletu vode v mrtvo puščavo. Razven sedanjosti ima voda Bistrica-Reka še lepšo prihodnost. Trnovsko-vremeska dolina je bila dosedaj v gospodarstvenem obziru preveč zanemarjena in treba

PODLISTEK.

Nekaj o Vinko Gregoričevih pesmih.

Sunt bona . . . sunt mediocria plura.

Poezija, dan denes nekaterim toli nepotrebna, govorstvu je mati, in na nje cvetnatih vrtil so in bodo vselej umetniki trgali cvetice. Ona bolje nego vsaka druga umetelnost človeka blaži in naučujo, in prve svoje blažilne uplive je kazala pri divjakih. Vsesilni mik, živ izvor njenega duha, odpiral jej je sam pot in duri v še nerodna srca, in oni, vzneseni po harmoniji sladkih njenih stihov, pokuševali so prva načela verstva in družtva. Nastopili so potem Amfijoni in Orfeji, in pesniki so bili prvi zakonodajalci in najstarejši modrijani, izmej katerih so poleg Plutarha, prvi svoje zakone, drugi pak svoja načela širili mej ljudstvo. Celo zgodovinarji so pisali v verzih in poleg Strabona in drugih, bili so Ferecid, Kadem in Hekatej prvi prozaki mej Grki, Apji Cek mej Rimljani. In kedo ne zna konečno, da so bili Homer, Heziod in drugi uže davno znani po Aziji, predno sta se oglasila Isokrat in Demosten? Ode Hebrejcev, pri katerih je baš cvetela poezija, prešla so pri njih po tej vzgojena znanstva najprej v Egipt, potem na Grško, od tod v Lacijo in naposled vsem podjarmljenim narodom. Iz poezije je svoje kalil poganjalo govorstvo, katero je iz Aten n Rima svetovne osode vodilo. Iz nje ve-

kovitih proizvodov zajemajo pa tudi jezici, bogate se in likaje, bogatstvo gledé govorskih dik in v obče možate izražave, in ona je v vseh svojih prikaznih ona umetelnost, ki življenje sladit in človeka za slavne čine naučujo.

To nekaterim, ki vidijo v pesniku dangubo, in ki se — toda v svojo lastno škodo — čedalje bolj oddaljujejo od vsega, kar diha poezijo.

To omenivši, preidem naj na stvar. G. Vinko Gregorič, uže nekaj časa znan kot Podkraškogorski, podal nam je te dni na 80 str. vezek v Gorici izšedih svojih pesmic, izmej katerih je neke zapel v onih letih, ko je kot mlad sokol nosil surko in čičko, in katere je zaznamil s zvezdico. Ker je V. Gr. samouk, pa za duševni razvoj svojih bratov ves goreč domačin, imamo v njem zelo zanimivo prikazen; in zaradi tega moramo njegove proizvode, kritiko-vaje jih, iz obeh onih stališč pregledati in soditi. Trud, požrtvovalnost, blagi namen, premagane ovare, vse to pridi v pretres. Denašnji čas niso, posebno lirikom ne, kaj mili. Kdor pa izmej zagrizlih materialistov upa, da bodo pesniki jenjali peti, te naj bere An. Grünovo pesen: »Der letzte Dichter«, in kdor hoče pesnikom velevali, kaj naj pojó, beri pak Preširnovo, v kateri stoji, da Bog ni slaveca posvaril. Pesniki bodo zmerom peli; in njih vsak, ako je prvi, peval bode to, za kar se čuti poklicanega.

Ako bi na nebu samo zvezde 1. reda migljale, bilo bi zelo puato; ako bi le pesniki in umetniki v obče 1. vrste smeli pevati in delovati, ne imel bi noben narod

slovstva. Toraj je naravno, da smejo tudi pesniki in v obče umetniki nižih vrst peti in delovati. To pa ni nikako res, da sme kritika, kder in kader koli, biti neobzirna, a še več, pri naspočitovanji napak mora iz pravcoljubja tudi predstva navesti; najmanj pa sme velevali, kaj naj ta ali oni poje, ali ne omenjati tega, kar je zahtevati pa, kar ni in biti ne more. »Ridiculum est«, pravi Ciceron v or. pro Ar. »ad ea, quae habemus nihil dicere, quae quae habere non possumus.«

V. Gregorič, pri čegar pesmah velja tej razpravi predpostavljeno latinsko geslo, on je avtodidakt, priprosta, mirno nadahnen narava brez viših šumnih fantazijskih vzletov, in ponuja zmerne svoje proizvode za to, kar so. Sam pravil v predgovoru:

»Srca mi ljubice niste učene
Proste narave ve hčericeste.«

Dovršivši ljudsko domačo šolo v Prvačini, čuté v sebi skrivni nekov klic, jel je čitati knjige našega slovstva, žrtvovaje čas in denar, in peti kakor ptica, ki ne praša, ali jo kdo vidi in sliši. Evo povoda, da mora kritika zmernejše merilo in sodilo rabiti pri njem. Več je rim nečistih v njegovih pesmah, kakor: »se zbóde« in »milostiv bóde«, v srebrnej rósi in »te prósi« itd. Neodobrujoč teh napak, moram vendar le opomniti, da uide večkrat marsikatera taka tudi drugim pesnikom. Še celó Schiller ima takoršnih na več mestih.

Primer:
Ist der holde Lenz erschienen?
Hat die Erde sich verjüngt?

Die besonnten Hügel grünen,
Und des Eises Rinde springt. itd.

To priča, da Gregorič pri svojem samopoučevanju ni še prišel do te, sicer važne točke. Upamo, da pojde v prihodnje tej napaki s pota. V obče mu je jezik gladek in pravilen. Varuje pa naj se v bodoče stihov kakor: »Vse kar kolj brodi« Majki kinč Slavi« itd., ki so gladki kakor hrastova skorija. Zeleti bi tudi bilo, da v nekkih pesmah rabi kaj več vmesnih stavkov in da nekateri kitice, ki so prekošate, stisne v posamezne stihe. Varuje naj se tautologij kakor: »Čemú boš jokala, čemú boš plakala, čemú solzé točila? Tri vrstice za isto misel! Varuje naj se tudi preobilnih deležnikov v rimi, sosebno v ženskej (Gl. soneti!) ter naj spoštuje tu in tam kaj več pesniško logiko. Spotikati se utegne kedo nad možkim: »rajskega spomlada« (son. V.) Opomniti gre, da se rabijo v nekaterih krajih na Primorskem besede: »spomlad, klop, korist in celo miš« v možkem spolu, v tem ko so Kranjcem te in enake ženskega spola. (Evo dokaza, da so bratje Kranjci veči čestilci tega spola.) Gregoričeve pesmi se delé v pesme, gazele, sonete in glose. Na konci stoji kot tužen dodatek: »Tóžba na očetovem grobu« in »Spomin na grobu Fr. Gregoriča« (pesnikovega vrlo nadarjenega brata, ki je, ker ga niko ni umel, kot nesrečna žrtva umrl).

Mutatis mutandis dobre so pesni: *Molitev, Tri rožice, Cvetko, Slovenskim dekletom, Na travniku, Ko si poljubila me, Na sprekođu, Zvečer, Povito cvetje, Moje sanje, Srce in roka, Prva glosa* itd.

Vinko Gregorič je kot samouk storil iz

jej bode pripomoči do višje stopinje napredka in blagostanja.

To se ve da, v prvej vrsti bodo morali misliti njeni prebivalci na izboljšanje svojih zemljišč ter povzdigo živinoreje. Ker je pa eno in drugo v tesnej zvezi, torej je na to brez vode, katera teče skozi množino travnikov in njiv, najmanj misliti. Naravni pripomočki k izboljšanju kakove stvari morajo biti, in ako je kje, tukaj je voda na pravem mestu, kajti suhega peska ne pomaga gnojiti niti vanj saditi.

Tudi ni neznano, koliko lepega denarja nam lakomni Italijani z izdelovanjem in prodajo opeke iz dežele odnašajo. Temu bi se — ali se vsaj sčasoma odpomore s tem, — da bi se občine, katere se nahajajo v primernih krajih poleg vode Bistrica-Reke — združile, ter v večih množinah same pričele opeko izdelavati. Koliko stotin dohodkov, katerih so vse naše občine tako potrebne, dalo bi se tem načinom pridobiti, ter celó mnogi goldinar prištediti.

Boljšega pogoja pa gotovo v dosegu tega namena ni, nego je voda in poleg nje ležeči prostori. Uže naprej sem prepričan, da se tem idejam kakor navadno povsod — najdejo ugovarjalci, na katere se nam pa ni ozirati. Vprašam pa: Ali nemamo uže več ko dosti žalostnih vzgledov enakih ugovorov? — Mej tem ko smo mi domačini pustili naravne dobrote naše zemlje tja v en dan, da so se jih svobodno poslužili tujci, in mesto da bi bili spravili naš denar mi, gledali smo le od daleč, roke križem držeč, kako ga spravljajo oni — nismo znali tedaj delati in dobiček spravljati mi, mesto samo ugovarjati?

Ako je bilo mogoče to njim, zakaj ne bi bilo nam, in to tembolj, ker nam tega, kar tujci hodijo od daleč iskat, treba ni, temuč imamo v izobilji doma? — Enako ugovarjanje, češ, nam ni mogoče, mi nismo zato itd. zdi se mi prav tako, kakor bi meni mej sosed rekel: sosed, srečen si, ker lahko pobožno živiš, zatorej ti zveličanje ne odide, a jaz revež ne morem tako živeti kakor ti, torej se tudi ne zveličam. Ali bi ne bilo tako govornjenje najnespametnejše in nauku našega zveličarja naravnost nasprotno? — Tu je treba le hoteti in zgodi se vse, bodi si v katerem

hvalevrednega namena, kar je mogel; da reči se mora, da je ko pripusti narave sin veliko storil. Naj sklenem te vrstice se spodobno ponavla in pravičnim priznavanjem hvalevredno vprežene volje, imete tega truda, domoljubnega namena in željo, naj bi V. Gr. umetno in znanstveno napredoval in drugim služil v zgled gledé požrtvovalnosti in pravega nehlinjenega domoljubja v dejanji in besedi. Res ima še nekatere pesme srednje vrednosti, so-sebno one stalnih oblik (to se ne da izpodbijati); a so druge dobre in pričajo o pesniškem duhu. Prvi ta poskus pa je gotov porok, da bode drugi tem bolji. Srdčno!

Konečno naj dodam iz zbirke za poskušnjo to le pesem:

- Tri rožice.*
1. Vtrgal sem danes	5. V venček zaplesti
Rožice tri,	Rožice tri
Zarno tako se	Materi Slavi
Vsaka blešči!	Duh moj veli.
2. Prva rudeča	6. Rožica prva,
Vzglej srce,	Cvet prekrasan,
Zmage junaške	Kmalu prinese
Z njo se delé.	Zmage nam dan.
3. Modra je druga,	7. Rožica druga,
Polna miru,	Modrih oči,
Ona prinaša	Dolgo obrani
Največ sadu.	Mirne nam dni.
4. Lilija bele	8. Rožica tretja.
Tretje je cvet,	Bela snežno(!)
Biser je zlahni	Mater' kinč Slavi
Mladostnih let.	Vekomaj bo.
- V Gorici, 18. julija 1884. Y.

oziru koli; izključen pa ni nobeden od poštenega — dela.

Znano je tudi, da si slavna vlada z vsó močjo prizadeva zatreti smrdljivi «šnops» in gotovo je, da zgine poprej ali pozneje iz vrste pijač. S čem se pa nadomesti pijača mesto njega? — Vino je za ubožno ljudstvo — vzlasti za delalca — predrago torej ga ne more piti — kaj tedaj potem? — Gotovo je, da bi pivo najboljše nadomestovalo smrdljivi šnops — a tudi tega ni — saj za mali novček lahko dobiti. Pri nas je pivovarska obrt še mnoge premalo razvita, zaradi česar moramo še vedno pivo predrago plačevati.

Za eno pivovarno več ne moremo skoraj ugodnejega kraja zaznamovati, nego je Bistrica, kder so vsi pogoji k uspešnemu delovanju pivovarne. Zdrava, bistra voda, železnica, lepa, gladka cesta, živo občevanje na vse strani — kaj hočemo lepših pogojev v povzdigo še jedne in sicer tako koristne, da, blagodejne obrtnije v našej dolini?

Kolikor manj se bode narejalo «šnopsa», a toliko več pive, toliko srečneje bode ljudstvo, kajti zdrava in okrepčevalna pijača — pivo — ne podivja našega sicer dobrega ljudstva, temuč zmerno uživano mu bode podeljevalo novih moči, kar ga polagoma privede v boljši položaj. Toraj ima v tej zadevi voda Bistrica velikansko prihodnost in uprav blaženo nalogo, katero treba le z človeško pomočjo v blagostanje ljudstva izvršiti.

S tem namenom torej naj pridejo Tržačanje ali bogati Angleži v Bistrico, ter naj pozidajo pivovarno, za kar jim bode moč še celo hvaležni. Kar še ni, utegne s časom priti; neovržna istina pa je, da voda Bistrica-Reka, katera ima uže v sedanjosti neprecenljivo vrednost, ima gledé narodnega gospodarstva še sijajneje bodočnost.

Varal bi se pa, kedor bi menil, da ima gledé vode Bistrica-Reka v narodno-gospodarskem obziru Trst prevagljivo moč, kar bi bilo uzrok, da bi se mu morala voda (ako bi šlo za istino) odstopiti. Trst se je začel, rasel in vzrasel do današnje veličine ter napredoval je brez te vode, in seje mestnega zbora so nam dokaz, da Trst ne trpi na pomanjkanji pitne — niti ne preslabe — nego dobre ali boljše vode. To pa še ni nikakor dokaz za prevagljivo gospodarsko moč, kajti nam voda ne služi le v pijačo, nego obdržuje nas pri življenju, česar pa Tržačanje ne morejo trditi, da bi brez nje živeti ne mogli. To sta tedaj v tej zadevi glavna pojma; kateremu da pristoji prednost, ne dvomimo, da ne bode vedela slavna c. kr. deželna vlada kranjska razsoditi.

Mnogo črnila se je v tej vodnej zadevi uže spravilo na papir, še več pa izgovorilo besed. Povod vsemu temu so dali tržaškega magistrata lahkomišelní gospodje. Mnogo kokodakanja, malo jajec, plašenje ljudstva in nič drugega. Kaj je bilo vsega tega treba? — Kaj je bilo treba toliko troškov, katere je ljudstvu prouzročila ta zadeva? — Kedo to ljudstvu povrne? — Mari mene gospodje, da se človek, ako gosposko sukno nosi, pečenko je in vino pije v proslavo svojega imena, res sme z ubogim kmetom — vzlasti pa še s toliko ljudstvom — norca delati? — Nekaj pa je, kar je nam všeč pri tem in kar daje nam neko zadostilo za prejete psovke od strani tistih ljudi, kateri so uže v pesti imeli tržaško-angleške tisoče, in to je za-nje ne-

srečni slučaj, da iz vsega tega ne bode nič. Sanje, v katerih so se uže zibali na mehkih blazinah — zginole so — ostal je le grenek spomin na nje in ležati bode jim še na trdeji slavnici neizpolnenih želj. Vam pa, uzorni domoljubi, kateri ste žrtvovali čas in denar ter zraven preslišali marsikatero nezasluženo psovko, Vam bodi izrečena v imenu svete stvari, za katero ste se borili, najtoplejša zahvala. Naj je pa bilo manevriranje tržaških gospodov navidezno ali istinito, to nas ne briga, po tem nemamo mi prašati, ampak se potegniti za svoje pravo, kajti:

»Tvrđ bodi neizprošen, kadar gre braniti česti in pravde naroda.«
Vodobran.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Na Spodnjem Štajerskem se vrše volitve volilnih mož; naš narod se jih povsod vdeležuje v ogromnem številu in sijajno zmaguje.

Štajerki Slovenci so postavili te 12 kandidate za deželni zbor, in sicer: 1.) Za okraje: mariborski, št. lenartski in slov. bistriški gosp. baron Goedel in dr. Fr. Radaj. 2.) Za okraje: ptujski in rogaški čast. gosp. Božidar Rajč. 3.) Za okraje: gorenje-radgonski, ljutomerski in ormoški gosp. J. Kukovec. 4.) Za okraje: marenberški, slov. graški in šoštanjski č. gosp. dr. Šuc. 5.) Za okraje: celjski, konjiški, šmarijski, vranski, gorenjegrajski in laški gospod Miha Vošnjak in dr. Dominkuš. 6.) Za okraje: sevnjski, brežiški in kozjanski gosp. Fr. Jerman.

V Štajerskem veleposestvu se je dogovarjanje zastran kompromisa razbilo, tedaj pri volitvah nastane boj mej zmerno in plavičarsko stranko.

Hrvatska vlada jako strogo postopa proti vseučilišnim dijakom. Ukazala je, da se imajo zapreti vsa dijaška društva, disciplinarne preiskave proti dijakom bo ona vodila; uvesti se imajo poluladne preskušnje, namesti sedanjih kolokvij, spričala tujih vseučilišč pa za vpridhodnje zgube veljavo.

V Pragi je 4. t. m. namestništva svetovalec Neukirchen odprl prvo sejo trgovinske zbornice. Nemcevi ni bilo v sejo. Vladni komisar je naznanil, da je prejel od volilne skupine velikih trgovcev in obrtnikov pismo, v katerem pravijo, da morejo le potem vstopiti, ako se zbornica izjavi, da bo spoštovala njihovo prepričanje. Pismo se vzame na znanje in potem se izvoli Pondi za načelnika, Richter in Vohanka za njegova namestnika. Richter je Nemec. — Iz dogodeb pri tej seji se vidi, da so Čehi pravični Nemcem, ker so tudi Nemci izvolili v načelnništvo, da pa Nemci hočejo še vedno sami biti gospodje, ker se kujajo in zahtevajo, da se mora zbornica njih volji uklanjati.

V mestu Steir je 2. t. m. odprl cesarjev brat Karol Ljudevit — vpricho nadvojvoda Ivana, ministra Falkenhayna, deželnega namestnika, deželnih in občinskih zastopov — razstavo ter izrekel svoje veselje, da mu je dano videti delo, ki priča o napredku šestoletne dobe na obrtniškem, gozdarskem in kulturno-zgodovinskem polju.

Na arberškeje železnici je 1. t. m. prvi vlak odšel ob sedmih zjutraj iz Bludenca ter prišel ob desetih dopoldne v Langen.

Da se po povodnji poškodovanim Galicijanom pomore, izdal je cesar ukaz, naj vlada proti temu, da državni zbor pozneje to dovoli, poškodovanim da do 800.000 gld. neobrestnega posojila. Odbije naj se vendar od tega zneska tistih 103.000 gld. katere je vlada galiskeje deželnej vladi uže dovolila.

Vnanje dežele.

Srbsko-bolgarski razpor se k malu poleže. Velevlasti so uže srbskeje in bolgarskeje vladi predložile svoje predloge i

ni misliti, da ne bi sprejete bile. Srbska svojih tirjatev ni popolnoma dosegla, ker Bregovo ostane Bolgariji; vendar Bolgarska Srbiji plati za to nekoliko odškodnine.

Turška vlada je začela svojo glavozelo pokonci nositi, kakor bi ona mogla ukazovati osem velevlastim. Nedavno je hotela odpraviti tuje pošte na Turškem, a zunajne vlade so se temu po robu postavile i morala je odjenjati, zdaj pa je zaukazala karanteno za ladije vseh zunanjih držav, češ, da druge države niso uvedle potrebnih naredb zoper kolero. Ta dokaz turške oholosti in zaslepelosti je vzbudil veliko razburjenost mej vsem diplomatičnim svetom, ker naredbe drugih držav zaničuje in trgovini neizrečeno škoduje. Država, katero pokonci drži le še zavirljivost velesil, pa tako postopa proti tem! To je nezaslišano, ali v Turčiji je vse mogoče.

Na Turškem so se zopet prikazale čete, ki ropajo bogate in take ljudi, od katerih se nadejajo bogate odkupnine. Zadnje dni so taki roparji v Rodosto odvedli se saboj angleškega konzula sina in zahtevajo zanj 7000 šterlinov odkupnine. Kako gujila mora biti vsa nprava v državi, v kateri se morejo take reči goditi!

Iz Berolina se je 1800 Rusov izgnalo, vseh Rusov je bilo poprej v Berolinu 15.000.

Francoski kongres se je 4. t. m. popoldne ob 1 uri zbral v Versailles-u, da stori sklepe o predružačbi francoske ustave. Seja je bila jako burna, nazadnje pa se je sprejel od načelnika nasvetovani opravični red narodne skupščine od leta 1871. z nekaterimi dodatki. Ferry je hotel predložiti načrt ustavne predružačbe, ali Andrieux in drugi so se temu uprli ter zahtevali, naj se po določbah opravičnega reda poprej volijo odseki. Nastala je razburjenost, vsled česar je načelnik ob štirih popoldne sejo pretrgal. Ko se je seja zopet pričela, naznanil je načelnik, da se imajo voliti odseki. Po volitvi je predložil Ferry omenjeni načrt in zahteval nujnost, kar je kongres sprejel. Sprejel se je tudi Testelinov predlog, naj se voli trideset poslancev, katerim naj se načrt v posvetovanje in poročilo izroči. Načelnik je predlagal, naj se odsek takoj voli, ali kongres je volitev odložil na 5. t. m.

Princ Napoleon pa je priobčil v časniku «Figaro» protest zoper sklicanje kongresa ter zahteva, naj se skliče Constituente. Njegova stranka mu bode sicer zvesta na strani stala, ali Napoleonova zvezda je zdaj na Francoskem pretemna, da bi mu pot kazala do prestola.

V Parizu so 1. t. m. zaprli necega mehanikarja, ki je hombe delal.

Nizozemska zbornica je 1. t. m. skoraj soglasno sprejela načrt zakona gledé imenovanja kraljice za vladarico.

Konferenca zastran vredbe egiptovskega denarstva se je razbila; to je Gladstone naznanil 2. t. m. v angleškeje spodnjeje zbornici. Angleška in francoska vlada se niste mogli porazumeti, prva je zahtevala, naj se znižajo obresti egiptovskega državnega dolga, druga pa se je temu protivila trdeč, da tega ni potreba. Francoski poslanec Waddington je v zadnjeje seji 2. t. m. izrekel, potem ko Granville ni hotel sprejeti francoske predloge, da je zdaj njegova dolžnost, da izreče protest zoper znižanje obresti egiptovskega državnega dolga, katero znižanje zahteva angleška vlada. Tudi italijanski poslanec je v tej seji razodel svetu, da Italija ni pozabila svetovnega gospostva starih Rimljanov, da jej je laški čevelj pretesen; izrekel je namreč v imenu Italije, da si pridruže glede Italije za prihodnjest svobodno postopanje in da Italija ni navezana na nazore, katere so nje zastopniki pri konferenci razodeli. — Diplomati govore in pišejo sicer zelo megleno, a te besede so vendar dosti jasne, bolj po domače bi se glasile: Italija se Afrike polasti, če jej bode mogoče.

V angleškeje spodnjeje zbornici je 4. t. m. naznanil Gladstone, da je vlada važen korak storila gledé Egipta, in on se nadeja, da mu bode mogoče, jutri o tem

aporočiti. On predloži tudi, naj zbornica za otetev Gordona dovoli poseben kredit, ako bi bil potreben.

Iz *Sudana* pa poročajo v Kahiri izhajajoči časniki to le: Kakor je Mahdi svojjo pristajem zagotovil, prav tako se je zgodilo, prvi dan po Ramadanu, to je, 24. julija se je brez boja polastil Kartuma. Vsa posadka je ujeta, vendar se v Kartumu niso godile grozovitosti kakor v Berberu, Gordon paša je sicer ujet, ali dostojno se z njim ravna ter se sme svobodno kretati po vzetem mestu.

Darfurski governer Slatin bej, po rodu Avstrijec, ujetnik je Mahdijev, poroča pa se, da krivi prorok lepo z njim ravna.

Francosko-kitajski razpor še ni poravnani in vidi se, da ga kitajska vlada zavlačuje. Kitajski poverjeniki ponujajo 3¹/₂ milijona frankov odškodnine, a ta te ponudbe ne more sprejeti. Angleški časnik *«Times»* govori o nekem posredovanju severno-amerikanskih držav mej Francoskim in Kitajskim, a francoski časniki temu oporekajo.

Brazilska vlada je državnemu zboru predložila načrt, naj se robstvo odpravi, a državni zbor je ta načrt zavrgel, vsled česar je brazilski cesar državni zbor razpustil.

DOPISI.

Iz tržaške okolice, 30. julija. — (*šagra, narodno in laško petje*). Draga «Edinost»! Ni še veliko časa, odkar sem ti pisalo neke obžalovanja vrednej reči, ki se godi v tržaške okolice. Ali danes pa obžalujem, da se gode take reči tudi v drugih vaseh, katere so zunaj tržaške okolice. V nekem listu «Edinosti» sem pisal od neke šagre, ki je bila v Padričah, t. j. v vasi blizu Bazovice. Pisal sem namreč, da sem tam opazil same slovenske zastave, ali slišal rem v začetku samo laško ostudno petje, ne, petje ni bilo, marveč rjovenje od nekaterih okoličanskih fantov, katero je vse pačilo in nečast delalo njim in našemu premilemu narodu.

Prav tako sem se napolil v nedeljo popoldne t. j. 27. t. m. proti Bregu v Boršt, ker sem zvedel, da bodo imeli ta dan tamošnji fantje takozvano šagro. Res, malo čudno se mi je zdelo, da tamošnje županstvo dovoljuje svojim fantom plese mej sem, ko so v tržaške okolice to ostro prepovedali. Saj je Boršt le pičle pol ure od Bazovice, v kateri je naš precartani magistrat veselico in tudi fantovski ples prepovedal. Kaj tja ne pride kolera? ali so tudi tam ljudje tako dobro zavarovani pred boleznijo, kakor v Trebčah?

Zdi se nam, ako bodo hoteli imeti okoličanski fantje še plese, da bo morala okoličanska godba v Marsiljo ali Tulon pisati, da jim pošljejo novo polko pod imenom: «Polca du cholera», katero zdaj ob čisu kolere tam plešejo, ali pa po «Polca Garibaldina» in plešišče s kislino polito, da ne bo nevarno, da se kolera prikljče, potem jim magistrat gotovo plese dovoli. Pa da se preveč ne oddalim od svoje naloge, naj toraj nadaljujem. Ko sem prišel v Boršt, zagledam vse zastave slovenske in avstrijske. Mislil sem si: no, vsaj tukaj bode vse slovensko. Ali zastonj si ušesa natezal, da bi slišal kako slovensko pesem; le «bella mora» in «me batte el cor» itd. so odmevale po isterskih slovanskih hribih. Oj fantje! ali se še ne spreobrnate? Ali morebiti ni bilo grdo, ko ste čitali od onih fantov, ki so v Padričah pod slovensko zastavo laške pesmi tulili? Kaj mislite, da si delate čast s tem svojim petjem? O ne, s tem še le sami sebe grdite in si sramoto nakopavate. Kakor sem pozneje zvedel, bili so ti kanarčki iz Boljunca, Doline in tudi nekateri okoličanski vmes. Posebno čudno se mi je zdelo od Dolincev, ko so mi povedali, da so tudi oni pomagali rjoveti. Saj v Dolini vem, da imajo tudi mladega pevovodjo, kateri ima veselje do narodnega petja. Zatoraj fantje! učite se slovenske pesni in popustite ono grdo laško kvakanje, da se nam ne bodo naši bratje Slovani smijali in nas pred svetom sramotili, kar bi prav bilo, ako bo to še kaj časa trajalo! Kako za božjo voljo hočete potem, da nam pripoznajo naše pravice, ako se kažemo vse kaj družega, nego Slovence, Slovence v pravem pomenu besede! —

Ko tako več časa tukaj poslušam, zasilšim dobro mi znano Ipavčevo pesem «Slovenec sem!» in potem še več drugih slovenskih pesmi, katere sem z veseljem poslušal. Precej sem spoznal, da so oni bližnji Bazovci, ker sem jih videl uže pri šagri v Padričah, kateri so prišli na plešišče z geslom: «Naprej zastava Slave», a sem pa s pesmijo: «Slovenec sem!» Z radostjo so jih domačini sprejeli. Lepo na se mi je zdelo, ko so drugi laške pesmi(?) tulili, da so jim Bazovci se živijo! pritrje-

vall. Bazovci so jih v obraz za norca imeli, ali oni neumneži so vse eno svojo krulili, ker so mislili, da jim zares onobrujejo. Tudi danes klicem: Živijo bazovski fantje! ker se pri vsakem plesu tako dobro vedejo, a sramota drugim, ki se upajo pod slovenskimi zastavami grde laške pesmi tuliti. Vsa čast gre tudi Borštanom, da so letos razobesili same narodne in avstrijske zastave! Zvedel sem tudi, da so imeli prav ta dan tudi v Ricmanjih šagro. To se že samo ob sebi umeje, da tudi laškega petja(?) ni smelo tam manjkati. — Zatorej kličem vsem onim fantom, kateri se niso še spreobrnoli, naj to v kratkem store, ako ne, nasvetujem kaj družega proti takim trmežem.

Iz Dolinske okolice dne 5. avgusta 1884. — Zvedeli smo, da je sklep našega občinskega starešinstva v seji dne 17. septembra 1883. zadevajoč imenovanje našega občinskega tajnika, od višjih oblastnih usidren.

Ker bo imelo tedaj občinsko starešinstvo nalogo, družega občinskega tajnika imenovati, priporočajo nekateri davkoplačevalci Dolinske občine občinskemu starešinstvu, naj izvoli v to službo moža, kateri bo zmožen ne le materialne koristi občine varovati, temuč tudi vsakega davkoplačevalca z dobrimi sveti in dejanji podpirati.

Novoimenovani tajnik bi moral biti mož sposoben stranke v vseh političnih in finančnih zadevah zastopati, ter jim na tak način krajšati mnoge poti v Trst in Koper.

Ker je pa naša občina popolnoma slovenska, potrebno bi bilo v prvej vrsti, da bi bil novoimenovani občinski tajnik tudi prav Slovenec, s katerim bi mogla stranke brez zadržka v svojem materinem jeziku občevati. Dolinec.

Iz Sežane, 1. avgusta. — Gospod dopisnik s Krasa 28. julija naznanja v Slovenskem Narodu št. 175 mej drugim to-le:

Čveterorazrednici v Sežani in Komnu stji tudi letos koncem šolskega leta izdali «Šolski sporočilo», koji je založilo c. kr. okrajno šolsko svetovalstvo. Letos imati obe slab papir in tisk; poslednji je tako droben, da oko utruja. Uvodni članek v Sežanskem sporočilu jeleto: «Sadjarstvo». Ta spis gospoda voditelja Hrovatina bi vse preje drugim spadal, kakor pa v «Šolsko sporočilo». Veliko primernejši je uvodni članek Komeuske čveterorazrednice: Za ubogo šolsko mladino, iz peresa ondešnjega voditelja Antona Lebana. Tudi je ves program komenski srečnejše sestavljen od Sežanskega; itd.

Gospoda dopisnika pozivam, naj svojo izjavo temeljito utrdi, da spis *sadjarstvo* bi vse preje drugim spadal, kakor pa v «Šolsko sporočilo», kakor tudi, da je ves program komenski srečnejše sestavljen od Sežanskega.

Stžana ima res srečo, da ima pri le 272 otrocih čveterorazrednico, a še večjo srečo Mojzes imajoč brata Arona. Hrovatin.

Iz Materijske občine, dne 4. avgusta. (*Popravek*). — Ni prvič, da moram resnici na ljubo popravljati redke one dopise od tukaj, ki niso iz mojega peresa; tako je tudi z zadnjim dopisom iz naše občine. Glavna stvar, koja se je le zato poslala v svet, da bi se osramotila dotična soseska, to je vest o detomoru v Hotičini. Da bi dotični dopisnik poprej bil pozvedel, kaj je na govorici resničnega in kaj le blebetanje, gotovo bi moral o stvari molčati, ali pa poročati, da ona govorica, koja je on kot resnico sprejel in mej svet poslal, ni resnična. Zdravnik gosp. dr. Fonda iz Materije, koji je stvar preiskaval, konstatiral je, da o detomoru ni govora, kajti dete je bilo gotovo vsaj tri mesece pred časom rojeno, — in mrtvo rojeno! Tako je i nič drugače.

Tudi druga vest o petji v Materiji na opisalo kaže, da dopisnik umeje o petji malo več, nego «zajec na boben». Ako se zavijajo slovenske — večkrat še popačene — besede v laške naprave, koji nemajo najmanjše muzikalčne vrednosti, — ker so večinom ostanek tržaških postopačev, — ne more se govoriti o slepih domačih narodnih pesnih; take pa sem slišal v Materiji na opisalo in tudi drugekrat, vsled česar priporočam dotičnemu dopisniku, *«le čevlje sodi naj kopitar»*, — a ne petjali! — Žal, da nema Materija moža, koji bi podučeval domače fante v lepem, pravem slovenskem petji, koji bi blažilo njih srca ter vzbujalo narodni duh!

Navadni dopisnik.

Gorica, 4. avg. 1884. — Veselilo me je brati v «Edinosti», da ste izlet v Gorico do oktobra meseca odložili, ker je odbor podpornega društva prav v nedeljo soglasno sklenol, da ima biti blagoslovljenje zastave 5. oktobra t. l. in sicer na malih Rojicah, ker pri nas na deželi je le en glas, da pride takrat toliko več ljudstva, nego ga je imelo priti. Zato pa moramo priskrbeti večji prostor, pa saj bode

tudi vse lepše in prostorno, da bode ljudstvo vse videlo, kar bi pri kapeli ne moglo. Ves drugi program, mislim, da ostane pri starem. Zato se je uže izvolil poseben odsek, da novi natančni program sestavi. Nadejamo se toraj, da nas tudi Vi, dragi tržaški Slovenci, še ne v večem številu, vsaj toliko, kolikor Vas je imelo zdaj priti, počestite.

Tu v Gorici je še vedno rabuka, posebno dežela je na Iredento grozovito razkačena. Naš narod se s tem vedno bolj zaveda svojih pravic. Nam goriškim Slovincem je iredentovsko sleparstvo mnogo koristilo in marsikaterega iz spanja izbudilo. Zdjaj pa tudi očitno poznamo svoje nasprotnike. Nadejamo se toraj, da bode slavnost, ako Bog da, še večja, nego je imela biti, in ko bi nam kaj zavirali, ali prepovedali, pripravljani so naši možje, iti na Dunaj.

Predsednik našega podpornega društva se je v zadnjem šte. «Soče» prav dobro opravičil. Iz njegove opravičbe se lehkosodi da vseni plemenito, kar zovemo plemenito!

Iz Brd, 29. julija 1884. — Včerej je imelo naše narod. polit. društvo «Slov. jez» sejo. Na dnevnem redu bila je pred vsem veselica «beseda», koja misli društvo v Vipolžah dne 24. avgusta t. l. prirediti. Potem ko se je v tej zadevi na «dubro» in na «debelo», kako in kaj, debatiralo, prestopilo se je k drugej točki dnevnega reda. Sklenolo se je namreč, da društvo s tuk. veteranskim oddelkom in županstvom Vedrijanskim praznuje dne 17. avg. v Kozani slovesno rojstvo presvitlega cesarja, pri kojij priliki, za olepsanje slovesnosti, bode svirala narod. godba iz Kojškega. Istega dne popoldan pa bo narodna ali domača zabava s plesom v Kozani.

Naprosilo se je nadalje g. A. J. društvenega podpredsednika, da bo eno ali drugo nedeljo predaval v Kozani o kmetijstvu, kar je radovoljno sprejel, vendar pogojno, da ostaja njemu prosto dan doletiti.

Društveni odbor je tudi sklenol na vsak način se po posebnej deputaciji udeležiti blagoslovljenja zastave Gorišk. bral. in podpornega društva, ter je soglasno z obžalovanjem obsodil ne pravo postopanje goriških deželnih poslancev zaradi zostale interpelacije, ker se niso namreč znali povoljno in odločno kretati, da bi narodu, pravim razžaljenemu slovenskemu narodu zadoščenje na višjem mestu priboriti. Ta odborov sklep mora društveno predsedništvo deželnim poslancem v odprtem pismu naznaniti.

Slišali smo, da namerjava Gorišk. podporno društvo blagoslovljenje društvene zastave dne 5. oktobra še z večim pompom, nego pa zadnjikrat namerjavano, napraviti. Dobro, — toda nam deželanom ta dan ni po godu, temveč prav in primerno bi bilo, ako bi se blagoslovljenje mej tednom in če mogoče kak četrtak vršilo. Kakor rečeno, dan 5. oktobra ni primeren, kajti prav takrat se vrši trgatav; dela v vrelnih hramih in v kletih je tudi še ob nedeljah mnogo, zatorej je gostov iz dežele bilo silno malo, ako bi se slovesnost v nedeljo in ob trgatvi obhajala. Da bi se ljudstvo z dežele pa v velikem številu te slovesnosti moglo udeležiti, prav bi bilo, da se blagoslovljenje kak četrtak, morda po 10. oktobru, tedaj po dokončanej trgatvi vrši. V takem slučaju bi se ljudstvo z dežele te veselice blagoslovljenja, ki bi se iz ožje društvene v narodno spremeni, v jako velikem številu udeležilo ter prepričan sem, da vsi stanovi bi bili zastopani.

To naj bi blagovolil sl. odbor bral. in podpornega društva v premislek in naznanje vzeti.

Z Notranjskega 29. julja. (*Dopolnilne volitve*). — «Slov. Nar.» se je uže dvakrat z vso močjo zagnal v tiste, kateri nočejo, tebi nič meni nič dr. Zarnika kandidatom pripoznati. Nam se zdí, da ni take sile se zaganjati v drugače misleče volilce, ter jim nasproti po vsej Notranjskej spoštovanemu možu — ako bi le hotel kandidaturu prevzeti — kar na nos na vrat dr. Zarnika siliti.

Da pa v tem slučaju njegovi agitatorji tudi njemu samemu krivico delajo, porok nam je njegov izstop iz deželnega zbora. Ako bi bil mož hotel poštno delovati v prid slovenskega naroda; ne bil bi zastran — tudi nam neljubih 600 gl. — izstopil, ampak govoril v tej zadevi možato besedo, katere pa nismo čuli, niti v dotičnem poročilu dež. zboru tiskane čitali.

Toraj z bombastičnimi frazami le strani; z umetnimi strahovi pa ni treba strašiti volilcev, kajti taka, do skrajne meje radikalna agitacija, je zoper narodovo voljo.

Skliče naj se volilni shod in tam naj se izvoli prihodnji kandidat, sicer pa časnikarskim potom ni treba nobenega ne pro

*) V Trstu pa je menenje, da bi bilo najbolje 2. ali 3. nedeljo v septembru, dokler se ne začne trgatav. — Sl. odbor podp. društva naj bi teh želj ne preziral. Ured.

in ne contra kandidata vsilovati. Omejneno bodi še to, da ljudstvo je začelo nekako mrzlo postajati za doktorje in pogosto se sliši glas: le doktorja ne, mi ne vidimo koristi od doktorskih poslančev itd.

Gospoda, v teh besedah je mnogo zrna in prepričani bodite, da v prihodnosti bodo imeli doktorji pri nas mehka tla. G. dr. Zarnik bi v svojem narodnem prepričanju najbolje storil, da se, kakor je iz deželnega zbora možato izstopil, tudi sedanjaj prisiljenaj kandidaturi možato odpove, ter tako agitatoričnim člankom sapo zapre in volilec toliko presteje roko pusti.

Od Male Nedelje na spodnjem Štajerskem, dne 29. julija. — Kakor je bilo uže po raznih listih oglaseno, preložene so volitve volilnih mož za deželni zbor štajerski na mesec avgust, zakaj, to se prav ne ve. Volilni shodi so bili uže po raznih krajih. Kandidatje uže večidel postavljeni, samo odlični narodni možje — ugodna je prilika, da se dobro pripravljamo za bodoče volitve.

Vreme smo imeli jako toplo, neznosljiva vročina je bila, zadnje dni je bil dež, precej hladno; žetva ozimine je dokončana. — Še imam nekaj na srcu, česar ne morem zamolčati. Znano je, da se po katoliških farnih cerkvah mej službo božjo pri poglavitnih delih sv. maše pozvoní, kar kristijana še bolj nema k pobožnosti ob nedeljah in praznikih; ali pri nas tega uže dolgo časa ni. Ljudstvo godrnja zoper to, ne ve, kaj to pomenja, saj se nismo protestanti ter še nemamo judovske sinagoge, vse je tiho, kakor na veliki pitek. — Dajamo čast, komur gre čast. — Dragi čitatelj, ki to prebiraš, ne misli, da bi nam v drugih stvareh rožice cvele — še imamo dosti «nemškutarije». neka gospoda, da si tudi slovenske krvi, črti najveljavnejše rodoljube, to se vidi iz govorov zoper tukaj najveljavnejšega narodnjaka, bistroumnega rodoljuba, ki je obče spoštovan v tem okraju.

Na tukajšnjem pokopališču počivajo kosti slavnoznanega pisatelja in zgodovinarja gospoda Antona Krempel, nekdaž tukaj bivšega župnika, katerega zvezda se je prežgodaj otrnola z slovanskega obnebja. — Narod se še rad spominja njegovih pridig, posebno priljubljena je ljudstvu njegova knjiga «Dogodivščine štajerske zemlje», ki se uže redko nahaja, in razni drugi njegovi spisi so se večidel vsi porazgubili. Teško kedaj bo imela Malanodelja enakega nastopnika, tako gorečega, ljubeznjivega pastirja do ovčic.

Z spodnjega Štajarja dne 27. julija. — Oglejmo si klico, katera prav čvrsto kal poganja iz slovenskih tal. Ta klica, vsemu Slovanstvu sovražna, imenuje se — «nemškutarija». — Kakor povsod, tako ima tudi pri nas Judež svoje brate, kateri izdajajo svojo materinsko besedo, ter skušajo mej prostimi ljudmi svoje renegatske nazora vcepjevati.

Dasi tudi vse pošte na Dolenjem Štajerskem stojé na slovanskih tleh i njih uradniki uživajo od Slovencev pridelani kruh, rastoč na njih zemlji, pa kaj mislite, kako uradujejo: Vekšinom le nemški njih dopisnice in vse pošto zadovajoče tiskovine vse so nemške! Ako pa zantevamo slovenske tiskovine in slov. občevanje na pošti, še oštevanje in grde nas dotični uradniki. — Le pogledimo poštne pečate, skoraj vsi imajo samo nemško ime dotične pošte vezrano na pečat, le malo jih je, kateri bi imeli nemško — slovenske pečate. Ali samo slovenskih mi ni znan nobeden.

Morebiti se postavi kateri rodoljub na čelo, da začne milodare nabirati, s katerimi se napravijo slovenskim poštam primerni pečati.

Če prav Slovan stopa na dan, vendar smo o tej reči še v temi. Ako se ta nedostatek ne odpravi, mislimi bodo «Pru-sakia» tam gori v blaženem «Rejchua», da nas Slovencev na spodnjem Štajerskem čisto nič več ni. — Slovenci so sicer pošteni, navajeni trpeti in tuja nasilstva nositi, vendar zdramimo se, zahtevajmo, bodi si pred kakovim koli gospodom ali uradom, da nam naš jezik spoštuje, da dobi iste pravice in isto veljavo, kakor drugi jeziki. Saj nam je naš svitli car sam enakopravnost s postavo priznal. — Ne bodimo zmirom podlaga tuječevj peti.

Domače in razne vesti.

Odlikovan Slovenec. Serafin Vilhar, sin rajncega nepoznaljivega narodnega pesnika in skladatelja, Miroslava Vilharja, izdal je te dni II. zvezek svojih skladb, ki se v resnici smejo imenovati umotvori. Skladbe našega Vilharja so po vsem Hrvatskem teko priljubljene in cenjene, da zdaj uže drugo pevsko društvo Hrvatsko pripravlja svečan koncert na čast temu izbornemu skladatelju. To je čast zo ožjo njegovo domovino; v kateri bi se skladatelju najbrže godilo po pregovoru: «nemo propheta in patria».

Tržaške novosti:

14 tržaških mornarjev, mej njimi tudi nekateri Slovenci, kakor Pečenko, Pavičič, Markovič, Peternel, Lenar in drugi so sprejeli službo na argentinske oklopnice, ki se je tukaj napravila. Bili so sprejeti za več let in z dobrimi pogoji. — Ali ko je argentinska oklopnica pred nekaterimi tedni došla v Marsiljo, odpovedal je poveljnik one ladje kar nenadoma službo vsem tržaškim mornarjem in jih v Marsilji pustil v vsakem pomenu »na suhem«. — Ubogi ljudje bi bili mogli beračiti in vsega hudega trpeti, da se jih ni usmilil naš rojak gospod **Peter Jurca**, c. k. avstrijski podkonzul v Marsilji. On jim je preskrbel potrebnega denarja, in tudi prosto potovanje v svojo domovino. — Te dni so došli ti mornarji v Trst in vsi ne morejo prehovati človekoljubij in dobrote g. Jurca, moža nam dobro poznane in ki ni niti na Francoskem pozabil svoje domovine, svojega materinega jezika, katerega vedno goji, ker je tudi naročen na nekatere slovenske časnike.

Instrukcija, kako se ima ljudstvo ravnati, da se obvaruje pred nevarnostjo kolere, izdal je naš magistrat v italijanskem jeziku, torej samo za Italijane, ker najbrže ima naš magistrat Slovence kot zadosti zavarovane proti koleri. — Ali ni čudno, da se naši lahoni slovenskega jezika še bolj bojé, nego pa kolere. — Bog ve, ako ne pridejo še časi, ko se bodo učili naši lahonski prenapetneži še po slovensko moliti. »In der Noth friest der Teufel Fliegen« — pravi Nемец.

Pred Tramway se je v nedeljo trikrat vrgel pri Sv. Andreju 48 letni Josip Taglia iz Zadra. — Vozniki pa so ga vsakokrat o pravem času zapazili in voz še ob času ustavili ker pa le ni dal miru, prijeli so ga stražniki in odveli v bolnico, kder se je pokazalo, da ni pri čistej nameti.

21 turških romarjev v Meko se je v nedeljo vkrvalo v Lloydov parnik, ki je odšel v Aleksandrijo.

Samomor. V nedeljo zjutraj so našli v noveji luki truplo 50 letnega moža, po obliči in obleki soditi, Italijana, ali popolnoma nepoznanega. Truplo je bilo uže močno gnjilo, ker je moralo biti v vodi uže nad 20 dni. Dokaz, da je mož sam skočil v morje z namenom samomora, baš je to, da je imel v žepih 4 težke kamene.

Nepredvidena smrt. Javni postrešček, 38. letni Ivan Ferro in 84 letni ribič Ivan Baučar sta včeraj kar nakrat umrla na ulici, prvemu se je vtila kri iz ust, drugemu pa je slabota pritisnola. — Oba so precej odpeljali k Sv. Juštu.

Policijsko. Cevljarja Ludvika M. je te dni zaprla policija, ker je nekemu ladjarju ukradel iz ladje več različnega blaga; prav tako je policija zasačila nevarnega, uže večkrat iz Trsta na Notranjsko odgnanega tatu Jurija J., ko je ravno nekemu pijancu žepa obračal. — Policija je ujela par tatov, ki so pokrali nekoliko železnih obročev na nekemu Lloydovemu parniku. — Fakinu Ignaciju S. je gospodar izročil salamov za 15 gld., da jih nese nekemu botegarju, — fakin pa si je na potustvar premislil, prodal salame, pa se tako dobro skrtil, daga še denes nemajo v kletki. Straže so prejele te dni več ničvrednih žensk, katere pošljejo v kratkem na boljši zrak tija čez Občino.

Izleta tržaških pevcev v Rojan se je vdeležilo nad 400 ljudi. — Veselica je bila lepa. Natanjšeje poročilo nam je objavljeno za prihodnjic.

Krasno veselico priredijo slovenski dijaki srednjih šol dne 15. avgusta v Sevnici v dvorani gosp. Ibeljna. Sodelovali bodo dijaki celjske, ljubljanske, goriške, novomeške in Tržaške gimnazije, ljubljanske, mariborske in koparske pripravnice. Vstopnina na 20 novč. Čisti dohodek namenjen je »Narodnemu Domu in „Miru“.

Pulj uže več let ni imel župana, ampak vodil je mestno opravlo vladni komisar, gosp. Čermak. Mej tem časom so se nekda stranke v Pulji toliko pomirile, da bode zdaj mogoče voliti župana. Vse stranke so se nekda zedinile za eno listo mestnih odbornikov in vlada je torej razpisala novo volitev za mestno svetovalstvo, katera volitev se bode vršila 11., 12., 13., 14., 16., in 19. t. m. Župan postane najbrže vladi prijazen mož.

Toča. Za Kranjsko je bil zadnji teden zelo nesrečen. Toča je vse pobila na Trški Gori, na Sremiču, v Vidmu, Starej Vasi ob levem bregu Save, potem v davkovskih občinah Veliki Pošlog, Drnovo, Krška Vas, Krško na Dolenskem. Potem na Gorenjskem v Cerkljah, na Polici; v Šmartinem, v Zalogu in na Gorenjem Brniku.

Vabilo k slavnosti blagoslovljenja „Gorjanskega doma“, kateri je sezidalo »Bralno društvo« v Gorjah v spomin 600letnice vladanja Habsburžanov na Kranjskem, ki bode 17. avgusta v Gorjah pri Bledu, Spored A. Ob

10. uri slovesna sv. maša v farnej cerkvi. — Po maši sprevod od cerkve do »Doma«. — Pred »Domom«: 1. »Lepa naša domovina«, poje gorjanski zbor. 2. »Blagoslovljenje«. 3. »Oče naš«, poje gorjanski zbor. 4. »Slavnostni govor«, govori gosp. prof. Franjo Šuklje. 5. »C-sarska pesem«, poje gorjanski zbor. B. Ob 1. uri popoldne skupni obed pri »Kaconu«. Ktor se izmed vnanjih p. n. gostov hoče skupnega obeda vdeležiti, naj blagovoli to naznaniti do 13. avgusta nadučitelju g. Žirovniku v Gorjah. — Po obedu prosta zabava in »Tombola«. C. Ob 6. uri odhod na Bled. Vožnja in petje po jezeru.

Knjige „Matica hrvatske“. Prijatelj iz *vipavske* doline nam piše o teh to le: Te dni smo prejeli od »Maticе hrvatske« društvene knjige za l. 1883; in to so: »Novovjekni izumi«, knjiga II. Maspero: »Poviest istočnih naroda, g. Lorković: »Žena u kući i u društvu«. Senoa: »Sabrane pripoviesti«. I. Murković: »Iz mladih dana«. Sisol-ki: »Gospodja Sabina«. M. Žuranić: »Graf Ivan«. Tedaj nam je »Nalica« hrv. dala sedem lepih knjig za letni donesek 3 for. Knjižarska cena tem pa je 9 for. 55 nove. Tu naj omenim, da samo »Novovjekni izumi«, knjiga II. velja za neuže 3 for. »Matica hrvatska« briljantno napreduje. Članov ima šest tisoč; a vsesкупnega glavnega imetka 72.239 for. 45 nov. Jezik v »Matičnih« knjigah je izborno lep, za to uže skrbe prvi hrvatski pisatelji Slovenec, prečitavši ove knjige, misli si bode, od kedaj se je hrvatsčina slovenščini toliko približala, da se je popolnoma lahko umeje kakor naščino? Kdor je pesnici prav narodnjak ter zrelo premisli, da naša slov. bodočnost se veliko opira na brate Hrvate, oziroma njihovo literaturo, temu ni treba omenjenega društva s živo besedo priporočavati; sam bode uže znal, kaj mu je učiniti.

Kolera na Francoskem. V Tulonu kolera pojenjuje, vsak dan manj ljudi zbolni in umre. 3. t. m. so umrli le štirji; tudi v Marsilji se obrača na bolje. 3. t. m. je le še 16 oseb za to boleznijo umrlo; v mestu Arles je umrl eden, v Aix pa dva. Upati je, da se ne razširi dalje i da k malu popolnoma ponehá.

Nesreče. Včeraj je pogorela kraljeva palača v Atenah; ogenj je vstal iz nepravidnosti pod streho; če tudi je gasilo 3000 gasilcev in vojakov, vendar niso mogli pogasiti, ker je pihala močna burja. Deset gascev se je zadušilo, štirje so se poškodovali do smrti, osem pa je ranjenih. Škoda je zelo velika, palača je bila zavarovana pri tržaški zavarovalnici »Assicurazioni generali«. — Zadnji teden se je na morju več ladij razbilo, ali potopilo, vendar so se ljudje oteli, utonilo je le 8 mornarjev parnika »Osborne«, ki je po noči 27. julija trčil v parnik »Albertha« pri Lake Superior in se v malo minutah potopil.

Žrebanje državnega posojila od leta 1860. 2. t. m. so bile izrebanje te le serije: 338 549 544 872 962 1171 1237 1279 1416 1620 1715 2086 2755 2957 3229 4339 3451 3476 3841 3896 4075 4230 4716 4829 4909 5048 5080 5164 5303 5334 5353 5637 5674 5890 5993 6048 6219 6234 6433 7061 7085 7230 7328 7619 8120 8036 8134 8143 8148 8239 8499 8619 8805 8825 9061 9070 9295 10126 10186 10295 10300 10340 10453 10543 10755 10912 11129 11138 11229 11393 11450 11692 11932 12117 12249 12567 12654 12776 12940 12972 13079 13097 13545 13558 13654 13834 14144 14286 14662 14898 14934 15460 15593 15957 16231 16285 16422 16412 16549 16590 16678 16781 16807 16841 17031 17101 17210 17258 17293 17403 17913 17918 17986 18375 18772 19200 19542 19740 19789.

Potres. Iz Foče v Bosni se poroča, da je bil tam 3. t. m. popoldne dvakrat jako hud potres.

Potres v Masavi, kakor se poroča iz Kahire, bil je 24. t. m. tako hud, da je porušil mnogo hiš in ladije v luki močno sem ter tja metal. Prebivalci so pobegnoli v notranjo deželo.

Kavke — tatice! No, zljaj mi pa uže nič novega več na poveš, saj so srake in krokarji tudi tatovi, in kaj je kavke družega nego popolsestra krokarju! — čujem te ogovarjati mi, dragi čitatelj. Da za čisto sveže zanimive novice je težko o tej neznaej vročini, dragi moj, in če nam novicetrosilcem pekoče solnce vsak dan možgane zavre, kde čemo prave fantazije jemati, da bi kaj prav zanimivo-ljubkega povedali? All vendar čem tu poročiti nekaj, ker sem čital v avgsburških novinah in po čemer bi uzmanoviči sline cedili, da se jim vselej kaj tacega ne posreči. Na dolenjem Bavarskem, v Grkvaju, predelovali so visok star stolp in našli so več starih kavkinih gnjezd, katere so delavci morali razmetati; all glej čudo! mej raznovrstno brezvredno drobnarijo je bilo tudi mnogo dragocenosti in mej temi celó umetno izdelana krasna srebrna urica z verižico vred, katero je najbrž ljubeznjiv kavkar svojej nježnej

ženici v dar poklonil od veselja, ko mu je prvič več sinčkov in hčeric porodila — ne, izvalila, hočem reči. Kjo vé, če so panduri pozneje zasačili krilatega ljubimca dragocenosti, ali pa je moral kdo drug, o tem nedolžni, pokoriti se zanj.

Predobjava. Uljudno naznanjamo, da bode v nedeljo dne 10. avgusta na vrtu »Monte verde« koncert se sodelovanjem godbe Piccoli in g. pevcev delavskega podpornega društva. Po koncertu v dvorani ples. Natančnejši spored objavi se prihodnjic. Odbor.

Denašnja številka ima v prilogi izpisek iz računskih skle pov Banke Slavije za leto 1883.

Tržno poročilo. Kava — slaba kupčija, vsled česar so tudi cene postale mlahovejše. — Sladkor prav tako. — Sadje — v slabem obratu. — Olive — cene jako trdne, a nespremenjene. — Petrolje — še vedno na gl. 9¹. — Domači pridelki. — Fižol gl. 7 do gl. 11¹, maslo gl. 80 do gl. 96. — Les — laskan, cene dobre. — Seno — dobro konjsko gl. 1.40 do gl. 1.80.

Borsno poročilo. Borsna jako mlahova, nedeljalnost je znak sedanjega časa. Kurzi državnih papirjev so pri vsem tem jako trdni.

Dunajska Borsna
dne 5. avgusta

Enotni drž. dolg v hankovih 81 gld 10 kr.	81	90
Zlata renta	103	45
5% avst. renta	96	20
Delnice narodne banke	862	—
Kreditne delnice	314	70
London 10 lir sterlin	121	50
Napoleon	9	65
C. kr. cekini	5	74
100 državnih mark	59	45

30 svetilnic za vrte se more dobiti po ugodnej ceni pri upravništvu »Edinosti«.

Naznanilo.

Pozivljajoč se na naznanilo od 26. julija t. l. št. 454, javno nabit, in ki se nahaja tudi v borsnem uradu, pozivlja podpisano ravnateljstvo vse volilce borsne mirovne sodnije, da se vdeležé volitve, ki bodo **11. avgusta** od 10. ure zjutraj do 2. ure popoldne v borsnej hiši (Piano nobile) na podlagi pregledanega in popravljenega izkaza volilcev in opozoruje še posebe:

- 1) da volilni in legitimačni listi se pošljejo na dom gospodom volilcem, kateri jih bodo lahko tudi reklamovali, ako bi jih po pomoti ne bili prejeli;
- 2) da s tem se izključuje raba drugih volilnih listov;
- 3) da se imajo napolnjeni volilni listi izročiti volilnej komisiji skupaj z legitimačnimi listi omenjeni dan in v naznanjenih urah in sicer osebno, ali pa redno podpisani.

Trst, 31. julija 1884.
Ravnateljstvo borse.
Podpredsednik:
Ivan Vucetich.
Ravnatelj: **C. Hütterott.** Tajnik: **Bujatti.**

Naznanilo. Pretekle dni, se je sem priklatil neki pes (za stražo). Ako gospodar želi tega psa nazaj imeti naj se brzo oglasi pri g. nadžupanu I. Jaksetič v Podgradu.

Trgovski pomočnik,

ki je slovenskega in nemškega jezika zmožen, želi svojo službo v kratkim spremeniti. Naslov pod št. 230 Post. rest. Feldkirchen, (Kärnthen).

VELIKA PARTIJA ostankov sukna
(3—4 metre), v vseh barvah za cele moške obleke, pošilja proti povzetju po 5 gld. ostanek.
L. STORCH v Brnu
tvarina (sukno), koja se nebi dopadala, more se zamenjati.

Daje se v najem

ali pa tudi proda hiša z kuhinjo, 3 sobami in 2 kleta, ležeča v vasi Barka. Hiša ima tuji veliko dvorišče in za trgovino je jako sposobna, kajti daleč okoli ni nijedne štacune. Natančnejši pogoji se pozvedo pri **Josipu Čeper-ju** posestnik na Barki n. št. 25. Pošta **Divača.** 1—3

Vabilo.

Spodaj podpisani uljudno vabim in ob enim se priporočam za obilni obisk v St. Vidu nad Ipavo, tikoma erarski in skladovnej cesti v lastnej hiši v novo narajeno prodajalnico raznega kolonijalnega, materijalnega in jedilnega blaga; imel bodem skrb za svežo robo, za nisko ceno in točno postrežbo, da kolikor bode mogoče, vsakemu postrežem. Priporočaje se obilnega naročila ostanim s vsem spoštovanjem udani
Vipavi, 3. avgusta 1883.

Henrik Grabrijan.

Glasoviti želodčni liker MATCOVICH.
Elikir nedosežen in od vseh enake vrste navspešnej v mnogovrstnih slučajih, napravljen je iz zelišč dinarskih Alp po gosp. **G. A. Matcovichu** v Kninu (Dalmacija). Zaloge v TRSTU v lekarnah Jeroniti in Serravallo, v ZADRU pri Antonu Zariću, v SIBENIKU pri Ivanu Mediću, v SPLITU pri Rafaelu Campos, v KNINU pri Simeonu Vojvodiću, kder se prodaja in odpošilja
po 70 kr. sklenica
Zavitek in porto na račun naročnika. 20—24

Najboljši papir za cigaretke 10—36 je pristni
LE HOUBLON
franc. fabrikat Cawleyev in Henryev v Parizu
Svari se pred ponarejanjem.
Pristen je ta papir za cigaretke le, ako nosi vsaki listek znamko: »LE HOUBLON« in doljno zavarovalno marko ter signaturo.
500 FEUILLES FORMAT FRANCAIS
Cawley & Henry
Proprié de Brand.
USULS FABRICANTS.
Fac-Simile de l'Etiquette 17 Rue Réaumur à PARIS.

POPOLNO OZDRAVLJENJE IN HITRO
vseh bolezní na živoh, epileptičnih IN SKRIVNIH
po mojej edini metodi.
Plačati ni treba poprej dokler ni dotični popolnoma ozdravil. 16—25

Dr. prof. A. MALASPINA
ud mnogih učenih društev
106, FAUBOURG S. ANTOINE 106, PARIS.
Posvetuje in zdravi se pismenim potem.

VELIKA PARTIJA ostankov preprog
(10—12 metrov) pošilja proti povzetju komad po for. 3-80.
L. STORCH v Brnu
tvarina koja se nebi dopadala, more se zameniti. 12—9